

การเปลี่ยนแปลงและการสร้างคำจากภาษาบาลี - สันสกฤต
เป็นคำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช

คำภาษาบาลี - สันสกฤตที่รับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชนอกจากจะเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียง ดังที่ได้อธิบายในบทที่ 4 แล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงทั้ง สระ พยัญชนะและรวมไปถึงตัวสะกด การเปลี่ยนแปลงและการสร้างภาษาบาลี - สันสกฤตเป็นคำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่นำมาศึกษามีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

การตัดพยางค์

การเติมพยางค์

การนำคำภาษาบาลี - สันสกฤตมาสร้างใหม่

การตัดพยางค์

คำที่ในภาษาบาลี - สันสกฤตเดิมมีหลายพยางค์ เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจะมีการตัดพยางค์ใดพยางค์หนึ่ง เพื่อให้คำนั้นสั้นลง การตัดพยางค์มี 4 ลักษณะ คือ

ก. การตัดพยางค์หน้า พยางค์หน้าที่ถูกตัดส่วนมากจะเป็นพยางค์ที่มีความหมายในค่าน้อยที่สุด เช่น อุปสรรคหรือไม้ก้ำพยางค์ที่มีพยัญชนะเสียงอ่อนที่สุด เช่น เสียงนาสิกและเสียงอัมสระ พยางค์หน้าที่ถูกตัดในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช คือ

1. อุปสรรคที่ขึ้นต้นด้วยสระลอย คือ อุปสรรคในภาษาบาลี - สันสกฤตที่มีพยางค์หน้าเป็นสระลอยหรือที่เขียนด้วยตัว อ ในภาษาไทย ได้แก่ อ อา อธิ อน อนุ อภิ อภิ อูอู อุป เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชอาจจะตัดเฉพาะสระลอยออกหรืออาจตัดอุปสรรคออกไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชาติศัตรู	ส. อชาติศัตรู
คิยเหรง	ป. อคิเรก
ทิมบคิ	ป. อชิปคิ
ทิมบาย , ทิมบาย	ป. อชิปบาย
ทิวราช , ทิวราช	ป. อชิราช
ทิสถาน , ทิสถาร , ทิสถาน	ส. อชิษฐาน
นาเซท	ป. อาณาเซตุค
นาถา	ป. อนาถา
นิจจา	ป. อนิจจ
นุกร	ป. อนุกร
นุเคราะห์ , นุเคราะห์	ส. อนุทรท
นุช , นุช	ป. ส. อนุช
นุสร	ป. อนุสนธิ
บาสกบาลิกา	ป. อูปาสกอุปาสิกา
ปรดำ , ปรดำพก	ป. อูปดนมก
โปสดถา	ป. อูโปสด
พิปราย , พิปราย , ภิปราย	ส. อภิปราย
พีเนตกรรม	ส. อภิเนษกรรม
พิเสก	ส. อภิเสก
ภิบาร	ป. อภิบาล
ภิรม , ภิรม	ส. อภิรมย
โมทนาทาน , โมทนา	ป. อนุโมทนา
ราชธนา	ป. อารธนา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สงไชย สา สิกา เสก , แสก	ป. อสงไชย ป. ส. ออุสาท ป. อุปาสิกา ส. อภิเชก ป. อภิเสก

2. ทักพยางค์หน้าทีชนต้นด้วยตัว อ ถ้ามีตัวสะกด ก็คือตัวสะกดออกด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
คูลี , คูลี ชูลี มาทยา , มาทยา , มาทยา หังการ	ป. อญคูลี ป. อญชูลี ส. อมาตฺย ป. อหังการ

3. ทักพยางค์หน้าทีชนต้นด้วยอุปสรรค ป ปุร ปฏิ ปุรติ ปริ บางคำก็ทักพยางค์หน้า
เพียงพยางค์เดียว บางคำก็ทักทั้งสองพยางค์ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จากทาน กีพาน กิศถาร ทอบัก เกนีย , เวณี , เวนีย ริหวาร โสจ	ป. ปริจากทาน ป. ปฏิพาน ส. ปุริชฺฐฐาน ป. ปฏิปุรติ ป. ปเวณี ส. ปุรเวณี ป. ปริวาร ส. ปุรสฺสุกิ

4. ศัพท์ยากลั้วหน้าชั้วหน้าชั้วหน้าชั้ว ป๋ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระหน้ เจกกระโลก หัก	ป. โปถุขรณ้ ป. ปรุเจกโพธิ ป. ญูพิท

5. ศัพท์ยากลั้วหน้าชั้วหน้าชั้วหน้าชั้ว ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เนน บรู หลา หลากา	ป. สามเนน ส. สมบุรูณ ป. สาลา ศ. ศาลา ส. ศลากา

6. ศัพท์ยากลั้วหน้าชั้วหน้าชั้วหน้าชั้ว ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ครบ้าน มน , มัล มัลส่กัน , มัลส่การ มัลส่กันญ์ , มัลส่กัน	ป. นครปาล ป. โณนุสกัน ป. เนสูกการ

7. ทักขยาศัพท์หน้าที่มีพยัญชนะอื่น ๆ นอกจากข้อ 1 - 6 เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
ชะอำหน้าค	ป. เตช	ตัก เต
คสหัส	ป. มงค	ตัก มง
ชะลอการ	ป. มนสิการ	ตัก ม
ทียาร	ป. โพธิฐาน	ตัก โพ
รนา	ป. คณนา	ตัก ก
เรก , หริก	ป. จาริต	ตัก จา
จาโท	ส. หฤทย	ตัก ห
สามุโทจ , สามุโทจ	ป. โทลานุโทส	ตัก โท
ลีโนตก	ส. ทฤษโนตก	ตัก ทฤ
สุทัน , สุทา , โสทา	ป. ส. วสุธา	ตัก ว
ทก	ป. กุทก	ตัก กุ

ข. การตัดพยางค์กลาง คำที่มาจากภาษาบาลี - สันสกฤตที่รับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมีอยู่บางคำที่มีการตัดพยางค์กลางของคำ พยางค์กลางที่ถูกตัดไปนั้นจะเป็นพยางค์ที่ประสมด้วยพยัญชนะที่อ่อนที่สุดของคำ ได้แก่ เสียงอักษระ และ นาสิก คำที่ตัดพยางค์กลางของคำที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่น่ามาศึกษา เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กันชวาก	ป. กุมชวาท
กียา , กีย้า	ป. กิริยา ส. ฐิริยา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ซัดท้วง	ป. ซุตติยวัส
จดี	ป. จรสีลา
หันมานุ	ป. จนฺทรรภาณุ
ชวารี	ป. ชล ป. วารี
ชิวานะคัจ	ป. ชิว ส. สุวรุกคค
ชัทธิปา	ป. ชนฺพุทฺธิป
คูริคิรทรี	ป. คูริย ส. ทนฺธุริณ
ทอนี	ป. ธรณี
เทคา	ป. เทวคา
นิจวัน	ป. นิจฺจ ป. นิรฺมุตฺร
นิรมาล	ป. นิรมยปาล
นิโรสลักจง	ป. นิโรชสรฺจ
บอหวาร	ป. ปรีวาร
บินถัลยา	ป. ปญฺจกฺลฺยาณี
บุก บันยัค	ป. ปุคฺคฺลปญฺจพุทฺธิ
บุกพิรายา	ส. ปุคฺครภาวฺยา
บุนรัชาก	ส. ปุฏฺว ป. ชาติ
บุรภักขี	ส. ปุฏฺว ป. วิชฺช
บุณีย	ป. ปุชฺฌนีย
พระนัคโคราย	ป. ส. วร ป. รตน ส. ตูรย
พระลักษณะฐาน	ส. ลกฺขณ
พีจหนา , พีจหนา	ป. วิจารณ
ภุมะยัคทรา	ส. พญฺหยาชฺวรา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระโพนันเจตี	ป.มหาเจตีย
กระสิร์เก็จ	ส.สรวุฑ
กระหวาร	ป.วรทวาร
ภรามฤทา	ส.พฺรามาณณ ส.วฤฑ
ภิศหนา	ป.วิจารณ์
ภิมสาร	ป.พินฺพิสาร
มะนคท	ป.มหานที
... รศศรทา	ป.รศ ป.สุคนธ
วิคะสูวิรัม	ป.รัตนสูวณณ
ฤทเทศ	ส.ฤทธิ ส.เทศ
ลักสานลรา	ส.ลณณ ป.สาสน
วินอิรทริ	ป.วิญญาณ ส.อินฺทริย
วิสะ	ป.วิสุสาส
สมท	ส.สมฺฤติ
สมุกฉักจง	ป.สมุทฺยสฺว
สะโปกชะร่า	ป.สร ป.โปฏฺษรณิ
ลักณ	ป.สฤณ
ลักติ	ป.สฺมุชฺฉา
ลักท	ส.สุรฺสุวที
ลักฤทษะตันยาน	ส.สรวุฑ ป.ยุกตา ป.ณาน
ลักถ	ส.สารณิ
ลักน	ป.สาสน
ลักฮาน	ป.สิริ ป.อิริย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สุริวง , สุริวง	ป.สุริยวัส
สุนจีน	ป.สุริยจุมท
อนักกา	ป.วร ป.นตุคา
อบเสก	ป.อภิเสก ส.อภิเชก
อรรภาร	ป.อนุช ป.พาล
อ๊กมเหสี , อ๊กมเหสี, อ๊กมะเหสี	ส.อตุร ส.มพิธิ
อ๊กสะ	ป.อสูสาส
อ๊กสำป๊กสะ	ป.อสูสาสปสูสาส
อาศรัคมวันพุทท	ป.อาสน ป.รคน ป.มณิ สูวณ ป.พุทท
อิกฤทธิ , อิกฤทธิ	ป.อิทธิ ส.ฤทธิ
อินทร่ม	ป.อินท ส.พทรหม
อินทบัค	ส.อินทรปุต
อุโลก	ป.อุปลาส

ค. การศัพทยาค์หลัง ภาษาบาลี - สันสกฤตที่นำมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชบางคำจะมีการศัพทยาค์หลัง มีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. ศัพทยาค์หลังทั้งพยางค์

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กัปปิ	ป.กัปปิย
กาษา	ป.กาสา ส.กาษาย
กูร	ส.กูรท
โกหลา	ป.โกลาหล

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ครุปา	ป.ครุ ป.อุประฉาย
คัน	ส.ครุภ
ฉกัหัน	ป.ฉ ป.ทนต์
โง่ท่ามาต	ป.โยธ ส.อมาตย
กา	ป.ส.ตาปส
คักฉา , คักฉา , พระคักฉา	ป.คฉาคค
โคท	ป.โคฏาน
ทรวี	ส.ทรวย
ทิบ	ส.ทิวย
โทกัหัน	ป.โทสทนต์
นิรัน	ป.นิรันทร
บ่อรีหาว	ป.ปรีวาร
บุค , ปุจ	ส.ปุตคก
บุพเนารัต	ป.บุษย ป.รตน
ปรีโยธ	ส.ปรีโยชน
ปรา	ส.ปราสาท
ปราภ	ส.ปราษฏ
ปรีจะชัน	ป.ปรีจัน
ปีย	ส.ปิต , ป.ปิต
พยัคค	ป.พยัคฆ
พัรว	ป.พรว
พุง	ป.ภุงฆ
มบุค	ส.มบุค
มหัส	ส.มหาศูรย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
มักคุปา	ป. มชฺฐปายาส
มุขาวา	ป. มุขาวาท
ยัก	ป. ยถุช ส. ยถุช
โยช	ป. โยชน
โรค	ป. โรจน
วันท์	ป. วันทน
สถา	ส. สูดาน
สวस्थ्य	ส. สวรุก
สักลิต	ส. ศกฺติ ป. สิทธิ
สังฆา	ป. สงฺฆาร
สัน , ลงสัน	ส. สมนิษฺฐาน
สีอาร	ส. ศรีอริย
ลับ	ป. สยฺพ
โสกา	ป. โสคาปนฺน
หัก	ป. หตฺถ
อักษา	ส. อฺกฺษหา
อฐุ , อะโฮ	ป. อฏฺโหภิตฺตี
อนุสา	ป. อนุสาสนีย
อะนุสอน	ป. อนุสฺสรณ
อะลังกา	ป. อลงฺการ
อักษุ	ป. อกฺุสฺส ส. อกฺุสฺส
อักษะหนิต	ป. อกฺฺนิฏฺฐ
อักษา	ป. อชฺฌาสน
อับปรา	ป. อปรารฺช

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อาทิก	ส.อาทิตย
อาหรม	ป.อารมณ
อำหนาค	ส.อมาตย
อุคจา	ป.อุจจาสยเมหาสยน
อุบปรัชา	ป.อุปยุตต
อุบา	ป.อุปยุตต
อุหัง	ป.อุหังการ ส.อุหังการ
เอหิ	ป.เอหิภิกขุอุปสัมปทา
โอค	ป.โอยุจ
โอลา	ป.โอยาร

2. คัดสรรของพยางค์หลังเหลือเพียงพยัญชนะ การตกในลักษณะนี้จะตกเฉพาะสระของพยางค์หลังเหลือพยัญชนะอยู่ และพยัญชนะนั้นจะเปลี่ยนสภาพจากพยัญชนะต้นเป็นตัวสะกด เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรีน	ป.กรีน
กระเหวก	ป.กรวิก
กระกาฬ	ป.ส.กาฬ
โกค , โกถ	ป.โกฏี
โจน	ป.โจร
ชลทาน	ป.ชลชาร
โคทาน	ป.โคฏาน
ฉาน	ป.ฐาน
ทวาน	ป.ทวาร ส.ทวาร

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ทาส	ป.ส.ทาส
ทูป	ป.ทูป
นากสามเนน	ป.นาคสามเนน
เนทร	ส.เนทร
บวอน	ป.ส.บวร
บุหรุก	ส.บุหรุก
ปรกาศ	ส.ปรกาศ
ปรทาน , ประทาน	ส.ปรทาน
ประทีป	ส.ปรทีป
ประภาค	ป.วร ป.ภาค
ประหาร	ป.ปหาร ส.ปรหาร
พยาส	ป.พยาธิ
ภาร	ป.ส.พาส
มหาเดณ	ป.มหาเดร
มหาราชค	ป.มหาราช
มหาสาร	ป.มหาสาร ส.มหาศาล
มหาปราสาท	ส.มหา ส.ปราสาท
มิศหาย	ป.มิตุค ส.มิตุร ป.สหาย
มุงกุก	ป.มุกุก
รูป , ไรป	ป.รูป
โรก	ป.โรค
โลห	ป.โลก
เวสุวั	ป.เวสุวัน
สมาก	ป.สมาธิ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
สมาทาน	ป.สมาทาน
สิงคาน	ป.สิงคาร
สีหะราก	ป.สีหราช
สุบรย	ป.สุปฤต ส.สุปฤต
สุภาพ	ป.สุภาว
ไสยาค	ส.ไสย ป.ส.อาสน
เหจ , เหตุ	ป.เหตุ
อะบาย	ป.อบาย
อะสุท	ป.อสุท
อากาก	ป.อากาส ส.อากาศ
อากาน	ป.อาการ
อากุน	ป.อาตุร
อาทาน	ป.อาหาร
โอกาก	ป.โอกาส

3. ตักพยัญชนะซ้อนและพยัญชนะซ้ำ พยัญชนะซ้อน คือ คำที่มีตัวสะกดและตัวตาม เป็นพยัญชนะวรรคที่เรียงลำดับกันในภาษามาลี เช่น ถ้าพยัญชนะแถวที่ 1 เป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ 2 ของวรรคเป็นตัวตาม และพยัญชนะแถวที่ 3 ของวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ 4 ของวรรคเป็นตัวตาม ส่วนพยัญชนะซ้ำ คือ พยัญชนะตัวสะกดและตัวตามเป็นตัวเดียวกัน พยัญชนะซ้อนและพยัญชนะซ้ำของภาษามาลี เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจะคัดออกตัวหนึ่ง แต่จะคัดตัวใดนั้นไม่สามารถจะบอกได้เพราะการจารึกวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่นำมาศึกษาไม่ค่อยจะรักษารูปศัพท์เดิม การคัดพยัญชนะซ้อนและพยัญชนะซ้ำที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กำ	กม
จักพัศรา	จัก
นักสีท	สีท
มันยัค	ป. ปณยชุตติ
พุกมันยัค	ป. พุกชปณยชุตติ
มักลัจ	ป. มลล
ราชวัค	ป. ราชวชุตติ
อัฐปรมัค	ป. อฏฐ ป. ปรมชุตติ
อาสัน	ป. อาสน

๗. คัดทั้งพยางค์หน้าและพยางค์หลัง คำภาษาบาลี - สันสกฤตที่รับเข้ามาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมีอยู่พวกหนึ่งที่มีการคัดทั้งพยางค์หน้าและพยางค์หลัง เหลือแต่เพียงพยางค์กลางของคำ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ฐ , ไช	ป. อฏฐ
ปรา	ป. อปราช
วี	ป. ชีวิท
สา	ส. อชุตทา

การเติมรูปสระ รูปพยัญชนะ และการเติมพยางค์

คำภาษาบาลี - สันสกฤตที่รับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชนอกจากจะมีการ
ตัดพยางค์แล้วยังมีการเติมรูปสระและเติมพยางค์อีกด้วย พยางค์ที่จะเติมเข้ามานั้นส่วนมากจะมี
ลักษณะคล้าย ๆ กับปัจจัยของภาษาบาลี - สันสกฤต แต่เป็นปัจจัยในภาษาทมิฬ (บรรจบ
พันธุเมธา 2518 : 141) ที่ใช้เติมคำที่มาจากภาษาบาลี - สันสกฤตในวรรณกรรมท้องถิ่น
นครศรีธรรมราชมี

1. ลงรูปสระ อา หรือเติมพยางค์ที่ลงท้ายด้วย อา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กัรปา	ส. กรูป
กามา	ป. ส. กาม
ก่ามะเวรา	ป. กุมมะเวร
กุนชรา	ป. กุชฺชร
กุสลา	ป. กุสล ส. กุศล
ขันชา	ป. ขนฺช
คินา	ป. คณ
เคทา	ป. เคท
จันทรา	ส. จมฺฐร
จินทะนา	ป. จินฺตณ
ชนา	ป. ชน
ชมฺพุทฺปา	ป. ชมฺพุทฺโป
ชีวา , ชีวา	ป. ส. ชิว
ฉันทา	ป. ฉนฺท

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เคชะอุทธา	ส. เคชสู ส. อุฑช
ทานา	ป. ทาน
ทันทา	ป. ณฑม
โทสา	ป. โทส ส. โทษ
นิสินทนา	ป. นิลินทน
นุชรา	ป. อนุช
บาทา	ป. ปาท
ปิตุราจมาตุรา	ป. ปิตุราจมาตุ
บุศมา	ส. บุษป
ยักสา	ส. ยฤษ
ยากศรา	ส. ยาศูร
บุคคันทรา	ป. บุคค ป. อนุคร
รกา	ป. รกา
รัตน	ส. รตน
ราตา	ป. ราค
ราสา	ป. รส
อุทธา	ส. อุฑช
เวรา	ป. เวร
สุกกา	ป. สุข
สงงคา	ป. สงม
สังขารา	ป. สงขาร
สัควา	ป. สคว
สาจตรา , สาคตรา	ส. ศาสูตฺร
สุวัณมา	ป. สุวณม

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
โสก	ป. โสก
หัดบาท	ป. หุดบาท
หัดดา	ป. หุด
หันสา	ส. หฤษ
เอก	ป. เอก

2. ลมรูป ๖ และเติมพยางค์ที่ลงท้ายด้วย ๖ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ชลนัง	ป. ชล
ทำนัง , พระทำนัง	ป. ชนม ส. ชนม
ชะวารัง	ป. ทวาร ส. ทวาร
นักรัง	ป. นคร
พระพุทัง	ป. พุท
รุกขัง	ป. รุก
โลกยัง	ป. โลก ส. โลภ
วังกั	ป. วรก
วัชนัง	ป. วจน
หัดยั	ป. หทย
อนิจัง	ป. อนิจ
อุทะจัง	ป. อุทร

3. ลงรูป - หรือเติมพยางค์หลังท้ายด้วย - เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
กายี	ป. กาย
เกลี	ป. เกส ส. เกศ
ชลที , ชลตี	ป. ชล
ชัยวีย์	ป. ชีวีก
นาคี , นาคีย	ป. นาค
พุกาที , พุศทวาที	ป. พุกุชวาท
ภัญญิกี	ป. พยัญญ
เมคีย	ป. เมฆ
โลกี	ป. ส. โลก
สาชีย	ป. สาช
ลาหลี	ป. ลาลา ส. ลาลา
หัตถี	ป. หตุถ
หัตถีย	ป. หทย

4. เติมรูป - , - ย หรือเติมพยางค์หลังท้ายด้วยเสียง ย หรือเปลี่ยนสระเป็น อะ แล้วเติม ย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
กาไมย	ป. ส. กาม
ขันหาไสย	ป. ชลชาร
ชลนีสาย	ป. ชนึ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชลไน , ชลาไล	ป.ชล
ชางาไชย	ป.ฉล
ทศไนย	ป.ทศน ส.ทศน
ทิสาไหลย	ป.ทิสา
นิคไชย	ส.นิทรา
ท่นาไลย	ป.วน
โกโค	ป.โกค
มะไทย	ป.มหา ส.มหาตุ
สาหลาไหล	ป.ศาลา ส.ศาลา
สุลาไลย	ป.สุร
โอลารมไทย	ป.มหา

5. เดิมพยางค์ ไกร เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กุนช่อนไกรย์ อัคริทธิไกร	ป.กฤษร ป.อิทธิ ส.ฤทธิ

6. ลงรูป ัน หรือเปลี่ยนรูปสระเป็น ัน แล้วเติม น หรือเติมพยางค์ที่ลงท้ายด้วย
เสียง น เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
คชวัน	ป. คช
เงินจัน	ส. จรก
ฉิวรร	ป. ส. ชิว
เทวัน	ป. ส. เทว
โลกอโลโหสัน	ป. โลกโหส
สุทัน	ป. ส. วสุธา
อิษรัน	ป. อีสุสร

7. ลงรูป ๒-น หรือเปลี่ยนรูปสระเป็น ๒ แล้วเติม น เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ทานิรญ	ป. ธานี
โกมิร	ป. กุมี
มาทिर	ป. มาตา
สัคุณ	ป. สกุน

8. ลงรูป ๒-ก หรือเติมพยางค์ที่ลงท้ายด้วย ๒-ก (เทียบ ส ไข่ลิลิต) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เทเวค , เทเวค , เทเวศ	ป. ส. เทว
นักรค , นักรเรจ , นักรเรจ	ป. นคร

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บิดูเรก ภูวะเรก ราชณาเบก อัมเรก	ป. บิดู ป. ภู ป. ราช ป. นร ป. บคิ ป. อมร

9. ลงรูปสระและพยัญชนะที่ทำให้ออกเสียงพยางค์ท้ายเป็น ออน เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บิดคามากอร์ ภิมกร มารกอน	ป. บิดคามาทา ป. ภิมพ ป. มาตา

10. เติมพยางค์ การ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กิตจะกาน เชนากการ ฌร็กการ , นร็กการ วันทนาการ , วันทะนากการ สะหุกการ สิทธนาการ สระระนากการ	ป. กิจจ ป. เชนา ป. นรก ป. วุทน ป. สาธุ ป. นิสินทน ป. สรณ

11. ลงรูป -าน -ร -ัม -ัก เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
โกหลัม	ป. โกลาหล
นิรันคัก	ป. นิรันต
พรหมาน	ป. ส. พุรหม
สุริยร	ป. สุริย

การนำศัพท์ภาษาบาลี - สันสกฤตมาสร้างใหม่

ศัพท์ภาษาบาลี - สันสกฤตในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชอีกกลุ่มหนึ่ง จะถูกนำมาสร้างใหม่ตามวิธีสร้างศัพท์ของภาษาบาลี - สันสกฤตหรือวิธีสร้างศัพท์ใหม่ของภาษาไทยก็มี ศัพท์ที่สร้างโดยวิธีนี้มี 4 ลักษณะคือ

ก. สร้างศัพท์ใหม่โดยนำศัพท์ที่มีความหมายต่าง ๆ จากภาษาบาลี - สันสกฤตมาด้วยกันมารวมกัน เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จักระพิทราชา	ส. จุรวรุตินุ ป. ส. ราชา
เขษาคะปะ	ป. คป ส. เทชสุ
นากบาท	ป. นาค ป. ปาท
ประเทศราช	ส. ปุรเทศ ส. ราช
พระจันเทวา	ส. จนุหุร ป. ส. เทว
พระเม็จคา	ป. ส. วร ป. เมชฺฐา
ภระทริพย	ป. ส. วร ส. ทูรวย
มุงกุกกุกกุกพัน	ป. มกฺกุกกุกกุกพัน

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ราชาที่ราชา	ป. ราช ป. อธิราช
รูปาสุรทอ	ป. รูป ป. สุนทร
ลักษณะเขจร	ป. ลักษณะ ป. ส. เขจร
ลัคคินยา	ป. สจร ป. สจญา

ข. สร้างศัพท์ใหม่โดยนำคำภาษามาลี - สันสกฤตมาประสมกับภาษาไทย วิธีนี้จะนำคำภาษามาลี - สันสกฤตมาประสมกับคำภาษาไทยหรือภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชโดยคำภาษามาลี สันสกฤตและคำภาษาไทยหรือภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชนั้นอาจมีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือต่างกันก็ได้ การสร้างคำในลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. สร้างคำใหม่โดยนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมาซ้อนกัน เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
แกนसान	ท. แก่น ป. ส. สาร
เกล้าเกสา	ท. เกลา ป. เกสา ส. เกสา
ฉักคั่น	ป. ฉกต ส. ฉจร ป. วิชนี
ชีพราม	ท. ชี ป. ส. พุราหุณ
ฉิรฉาน	ท. ฉิน ป. ฉาน ส. สูดาน
เถาวัน	ท. เถา ป. วูลี ส. วูลิ
น้ร่นสูรวิมบิรภิรเกลิ	ป. นร ป. อินท ป. อสุร ป. อธิปติ ท. ปิน ป. เกส
ปาวัน	ท. ป่า ป. วัน
เฉาพวง	ท. เฉ่า ป. วัส

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
มัธยมปานกลาง มัธยม รุ่งโรจโชกตนา สัพเสียง , สหเสียงการ อเห็นกกายกอง	ป.มชฺฉิม ท.ปานกลาง ท.มิต ป.มล ท.รุ่ง ป.โรจน ป.โชคน ป.สพท ท.เสียง ป.ส.อเนก ท.กายนกอง (มากมาย)

2. คำภาษาบาลี - สันสกฤตเป็นจำนวนมาก คำไทยหรือคำภาษาอื่น ๆ เป็นคำขยายสร้างในลักษณะคำประสมของไทย ส่วนขยายจะอยู่หน้าหรือหลังคำถูกขยายก็ได้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ไชราน พระขันแก้ว	ป.ส.ชย ช.ชาน ป.ส.วร ป.ชคฺค ส.ชคฺค ท.แก้ว ป.อชฺฉิราช ท.เจ้า ท.ณ (ใน) ป.ราชา
พระผู้มีภาค พระมหากสักเจา มากสาหค ราชาชิราชเจาณะหิคส่วนแวว - ฤทธิเจกดา	ป.ส.วร ท.ผู้มี ป.ภาค ป.ส.วร ส.ฤชฺชวริย ท.เจ้า ท.มาก ป.สทฺฐส ป.ราชา ป.อชฺฉิราชา ท.เจ้า ป.มหา ส.อิศวร ป.ส.ปวร ส.ฤทธิ ส.เจษฎา

3. คำไทยเป็นคำนาม คำภาษาบาลี - สันสกฤตเป็นคำขยาย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จ้าวถุน	ท. วัว ป. ถุน
จอมนาค , จอมนาฏ	ท. จอม ป. นาถ
จอมอารีย์	ท. จอม ส. อารุย
เจ้าจอมจ๊ก	ท. เจ้าจอม ป. จุก ส. จูร
เจ้าจอมทัน	ท. เจ้าจอม ส. รุม
ไททิมคี่	ท. ไท ป. อธิปติ
ปราง รจหน้า	ท. ปราง ป. รจน
บิ่นทวียัง	ท. บิ่น ส. ทวีย
วิชนะมหาเทือกการ	ป. รจน ม. มหา ท. เทือก ป. การ
สุริยเสียง	ป. ส. สุร ท. เสียง

4. คำไทยเป็นคำนาม คำภาษาบาลี - สันสกฤตเป็นคำแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จุมทุกซัง	ท. จุม ป. ทุกซัง
เครื่องคู่ลีگان	ท. เครื่อง ป. อัญชลิการ
จุมถน	ท. จุม (จอม) ป. พล
ทางมักทางมัน	ท. ทาง ป. มตุค ป. ผล
ป่วงกรร	ท. ม่วง ส. กรุม
ไฟกาน	ท. ไฟ ป. ส. กาด
สะพาน	ป. ส. สร ท. น้ำ
สายซัน	ท. สาย ป. ซล

5. นำคำภาษาบาลี - สันสกฤตมาประสมกับคำไทยแล้วคำใหม่นั้นกลายเป็นคำกริยา
ส่วนมากคำพวกนี้เป็นคำที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นคำราชาศัพท์ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ทรงคัร	ท. ทรง ส. ครุก
ทรงหัน	ท. ทรง ส. ชุม
ทรงพระโศก	ท. ทรง ป. ส. วร ป. โอรุ
เที่ยงท่า	ท. เที่ยง ป. ชุม

ค. สร้างศัพท์ใหม่โดยการนำศัพท์จากภาษาบาลี - สันสกฤตมาซ้อนหรือซ้ำกัน คือการ
นำคำมากกว่าหนึ่งคำขึ้นไปมาซ้อนหรือซ้ำกัน แล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ การนำคำบาลี -
สันสกฤตที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาซ้อนกัน หรือนำคำในภาษาบาลีมากล่าวซ้ำ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรสิจจจคือยา	ส. ฤษฏริย ป. ฤษฏริย
กบคมาหลิ	ป. กฏ ป. ปท ป. ปาลิ
กายอินทริย	ป. กาย ส. อินทริย
คคหิด	ป. คช ป. หุตติ
ครุบาทียาย	ป. ส. ครุ ส. อุปาฐยาย
จรรจร	ป. จร ส. จรย
ญาณเกลา	ป. ยาม ป. เวลา
เค็จโจไซ	ป. เคช ป. เวลา
ทวิบทีปา	ส. ทวีป ป. ทิป
ทุกโสภ	ป. พุชช ป. โสภ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
โทษทัณฑ์	ป.โทษ ส.โทษ ป.โทษ
น้พอากาศ	ป.นภา ป.อากาศ ส.อากาศ
นาเหนง	ป.นानา ป.อเนก
บาทบาจ	ป.ปาท ป.ปาท
เปรคสุรกาย	ส.เปรุค ป.ส.อสุรกาย
พบโลก	ป.ส.ภว ป.ส.โลก
พาโลหาร	ป.พาล ป.พาล
พืรมหันสา	ส.อภิมูย ส.หฤษ
ภรามันนาจาน	ป.ส.พูราหฺมณ ป.อาจริย
ภักสาหาร	ส.ภฤษ ป.ส.อาหาร
ภารภาดา	ป.พาล ป.พาล
ภินิกพิทจอหน้า	ป.วินิจฺจน ป.วิจารณ์
มัทมรคา	ป.มตฺต ส.มารุค
ยัคคัก	ป.ยส ส.ยศ ส.ศฤคิ
ยาคกิวังห่งสา	ป.ญาคิ ป.วัส ส.วงศ
โรคาโรค	ป.โรค ป.โรค
นุทธิพล	ส.นุทธิ ป.พล
วงษ์สาญาติ	ป.วัส ส.วงศ ญาติ
สงคฺสงงโค , สงสังคัง	ป.สงฆ ป.สงฆ
สติดเสถียร	ส.สฺติต ส.สฺติร
สัพพะเทศภาสา	ป.สพฺพ ป.เวส ป.ภาสา ส.ภาสา
เสียนสิรา	ป.สิร ป.สิร
หัตถิคุณชะระ	ป.หตฺถิ ป.กฤษร

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อเห่นกอหนั้น , อีเห่นกอหนั้น อัปเรคอัปหัน เอกอักทักขินา	ป.อเนก ป.อนนุค ป.อปจารีต ส.อชรม ป.เอก ป.อตุค ส.ตุอตุร

ง. การสร้างศัพท์ใหม่โดยนำศัพท์ภาษาบาลี - สันสกฤตมาเสริมสร้อย คือ การนำคำภาษาบาลี - สันสกฤตมาเพิ่มพียงคำที่ไม่มีความหมาย สาเหตุที่เคิมเข้ามาในส่วนมากเคิมเข้ามาเพื่อทำให้เสียงของคำนั้นไพเราะขึ้น ในลักษณะของสร้อยคำ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระกูด	ป. กูด
กระดัศรีย	ส. ตูตวี
กุกฉิโกถาก	ป. กุกฉิต
โกหลล้าหน	ป. โกลาหล
โทะโกลโย	ส. โทะ ป. ส. ภย
ปรัคินรินชา	ป. ส. ปติ
โทยโกล	ป. ส. ภย
โทยไวเวก	ป. ส. ภย
มัยากมากครา	ส. มรยาทา
วิยจิมะหิกิจฉา	ป. วิจิจูฉา
ส่วนุหริค	ส. สมุตุหิ
อชนาค	ป. อชนาถ
อักกะหลัก	ป. อักโขภินิ
เอกุกีสัน	ป. อุกุสส ส. อุกุศล